Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

2022/2139(INI)

10.1.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen
(2022/2139(INI))

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

Zpravodajka: Maria Noichl

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen
(2022/2139(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na články 4 a 5 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948,

– s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z roku 1949,

– s ohledem na článek 6 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW) z roku 1979, jehož cílem je odstranit všechny formy obchodování se ženami a využívání prostituce žen,

– s ohledem na Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, který byl uzavřen v Palermu v roce 2000 a doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, k níž je připojen,

– s ohledem na práci zvláštního zpravodaje OSN pro obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. dubna 2021 o strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi 2021–2025 (COM(2021)0171) a na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV[1] (směrnice o boji proti obchodování s lidmi),

– s ohledem na své usnesení ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů[2],

– s ohledem na obecné doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen č. 38 (2020) ze dne 20. listopadu 2020 ohledně obchodování se ženami a dívkami v souvislosti s celosvětovou migrací,

– s ohledem na zprávu Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) ze dne 10. června 2021 nazvanou „*Discouraging the demand that fosters trafficking for the purpose of sexual exploitation*“ (Odrazování od poptávky, která podporuje obchodování za účelem pohlavního vykořisťování),

– s ohledem na své usnesení ze dne 10. února 2021 o provádění směrnice 2011/36/EU

[1] Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1.
[2] Úř. věst. C 285, 29.8.2017, s. 78.

o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí[3],

– s ohledem na usnesení Rady Evropy ze dne 8. dubna 2014 nazvané „Prostituce, obchodování s lidmi a moderní otroctví v Evropě“,

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A9-0000/2023),

A. vzhledem k tomu, že prostituce, její využívání a obchodování za účelem pohlavního vykořisťování jsou na vzestupu; vzhledem k tomu, že se jedná o genderově specifické jevy s globálním rozměrem, které postihují nejvíce marginalizované členy naší společnosti, přičemž převážnou většinu osob provozujících prostituci tvoří ženy a dívky a téměř všichni kupci sexuálních služeb jsou muži;

B. vzhledem k tomu, že mezinárodně uznávanou formulací používanou ve většině právně závazných textů je prostituce žen a prostituce;

C. vzhledem k tomu, že různá regulační opatření týkající se prostituce mají různé účinky na genderovou rovnost;

D. vzhledem k tomu, že ženy živící se prostitucí čelí násilí a vykořisťování častěji než ostatní ženy;

E. vzhledem k tomu, že zajištění fyzické nedotknutelnosti všech osob a zaručení rovnosti a dodržování práv žen musí být ústředním prvkem politik členských států a EU;

F. vzhledem k tomu, že existují silné vazby mezi prostitucí a organizovanou trestnou činností, např. obchodováním s lidmi;

G. vzhledem k tomu, že příčinou prostituce je řada faktorů, včetně chudoby, sociálního vyloučení a přistěhovaleckého původu;

H. vzhledem k tomu, že prostituce má přeshraniční důsledky a má dopad na práva žen a genderovou rovnost; vzhledem k tomu, že rozdílnost právních předpisů ohledně prostituce v EU je pro obchodníky s lidmi a organizované zločinecké skupiny přínosem; vzhledem k tomu, že všechny členské státy mají právní povinnost odrazovat od obchodování s lidmi a organizované trestné činnosti a takové jednání ukončit;

Porovnání mezi členskými státy

1. poznamenává, že přístupy k regulaci prostituce se v rámci EU liší a zaměřují se na tři zásadní složky tohoto systému: osoby, které se prostituují, nákup sexuálních služeb (tj. poptávka) a kuplířství; zdůrazňuje, že různé právní předpisy mají odlišné účinky na ženy živící se prostitucí, jejich práva, práva žen obecně, genderovou rovnost, poptávku, společnost a sousední země;

2. vyjadřuje politování nad tím, že nejsou k dispozici spolehlivé, přesné a srovnatelné

[3] Úř. věst. C 465, 17.11.2021, s. 30.

údaje za jednotlivé země;

Realita v otázce prostituce

3. konstatuje, že ženy živící se prostitucí se s násilím setkávají častěji než ostatní ženy; odkazuje na studii německého Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež z roku 2019, podle níž 41 % dotazovaných žen živících se prostitucí zažilo v souvislosti s prostitucí fyzické nebo sexuální násilí (nebo obojí);

4. vyzdvihuje zjištění této studie, podle nichž ženy živící se prostitucí zažívaly zneužívání v dětství a dospívání;

5. zdůrazňuje, že souhlas může být udělen svobodně pouze tehdy, pokud mezi zúčastněnými osobami neexistuje mocenská nerovnováha; zároveň podotýká, že pro dotčené osoby může být mimořádně obtížné uvědomit si, že jsou oběťmi, zejména pokud neznají svá práva, a připomíná dynamiku zneužívajícího vztahu;

6. poznamenává, že zhoršení sociální a ekonomické situace v důsledku pandemie COVID-19 zintenzivnilo všechny formy zneužívání a násilí na ženách, včetně prostituce; upozorňuje, že tuto situaci ještě více zhorší současná krize související s energetikou a vysokými životními náklady;

7. zdůrazňuje, že Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 26. února 2014 o pohlavním vykořisťování a prostituci a jejich dopadu na rovnost žen a mužů uznal, že prostituce a pohlavní vykořisťování jsou útokem na lidskou důstojnost a porušením zásad v oblasti lidských práv, např. genderové rovnosti, a proto jsou v rozporu se zásadami Listiny základních práv Evropské unie; připomíná, že ve svém usnesení ze dne 5. července 2022 o chudobě žen v Evropě definoval prostituci jako závažnou formu násilí a vykořisťování[4];

Dopad na ženy živící se prostitucí

8. odsuzuje skutečnost, že ženy živící se prostitucí nemají kvůli své kriminalizaci právní jistotu, takže čelí neustálé hrozbě policejní a soudní perzekuce a jsou ještě více zranitelné a stigmatizované, což negativně ovlivňuje jejich zdraví a v důsledku toho mají potíže s kontaktováním podpůrných služeb a nemají přístup k základním právům; vyjadřuje hluboké politování nad tím, že klienti, majitelé nevěstinců a obchodníci s lidmi zůstávají často bez trestu;

9. poukazuje na negativní důsledky dekriminalizace kuplířství a kupování sexuálních služeb, která vede prostřednictvím zdánlivé společenské normalizace těchto činností k nárůstu obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování a zastírá realitu nátlaku, manipulace, násilí a vykořisťování v prostituci, kde se využívá neznalosti jazyka, zranitelnosti a nejistých podmínek k tomu, aby ženy začaly s prostitucí a u této činnosti setrvaly; vyjadřuje politování nad tím, že ani legalizace prostituce, kuplířství a kupování sexuálních služeb neznamená konec stigmatizace žen živících se prostitucí;

10. vítá skutečnost, že stále větší počet zemí přebírá a uplatňuje severský model / model

[4] Přijaté texty, P9_TA(2022)0274.

rovnosti; podporuje feministické pozadí tohoto modelu a jeho cíl dosáhnout genderové rovnosti a vyzdvihuje pozitivní účinky modelu na práva osob živících se prostitucí a na boj proti obchodování s lidmi;

Poptávka

11. poznamenává, že k prostituci a obchodování za účelem pohlavního vykořisťování dochází pouze z toho důvodu, že je po nich poptávka;

12. konstatuje, že dekriminalizace kuplířství a kupování sexuálních služeb zvyšuje poptávku, posiluje postavení poptávající strany a normalizuje kupování sexuálních služeb; zdůrazňuje, že stigmatizace osob, zejména žen, živících se prostitucí i přes to přetrvává;

Dopad na obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování

13. je znepokojen tím, že legalizace prostituce podporuje právní struktury, za něž se obchodníci s lidmi mohou skrývat;

14. zdůrazňuje, že obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování narůstá z důvodu vysoké poptávky; poukazuje na skutečnost, že je to obzvláště patrné v zemích s liberálním regulačním modelem, zatímco země, které se řídí přístupy, jako je severský model / model rovnosti, již nejsou velkými trhy pro obchodování s lidmi za tímto účelem;

Přeshraniční dopad

15. konstatuje, že různé přístupy k regulaci v EU mají různé účinky a že ženy živící se prostitucí mají v různých členských státech EU různá práva a ochranu; zdůrazňuje, že průměrně 70 % osob živících se prostitucí v EU jsou migrantky a že obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování se týká především žen a dívek, které pocházejí z východní části Evropské unie;

16. vyzdvihuje, že rozdílná pravidla znamenají, že některé členské státy EU mají více obětí obchodování s lidmi než jiné a že volný pohyb v rámci EU napomáhá přesunu lidí z jednoho trhu na druhý;

Dopad na genderovou rovnost a práva žen

17. klade důraz na to, že genderově specifická povaha prostituce odráží a kopíruje převládající mocenské vztahy; zdůrazňuje, že prostituce a pohlavní vykořisťování jsou příčinou i důsledkem nerovného zacházení se ženami a muži a kopírují a udržují stereotypy o ženách a mužích;

18. vyzdvihuje různé účinky různých regulačních opatření na muže, mladé lidi a společnost jako celek;

Úloha členských států a EU

19. zdůrazňuje povinnost členských států chránit práva a fyzickou nedotknutelnost žen a podporovat genderovou rovnost a zdůrazňuje úlohu EU v tomto směru v rámci

mezinárodního společenství a při vytváření rovné ochrany a rovných práv ve všech členských státech;

20. vyzývá členské státy, aby přijaly opatření v oblasti prevence, dekriminalizace osob živících se prostitucí, programů pro ukončení prostituce, snižování poptávky, trestání klientů, destigmatizace a odstraňování stereotypů; vyzývá členské státy, aby snížily poptávku a zároveň chránily ženy a jejich práva, ukončily kriminalizaci a stigmatizaci osob živících se prostitucí a zajistily strategie pro ukončení prostituce a bezpodmínečný přístup k systémům sociálního zabezpečení a opětovné začlenění do společnosti;

21. vyzývá členské státy k zajištění toho, aby bylo možno trestat jako trestný čin nabídnutí, přijetí nebo získání sexuální služby od osoby za odměnu, příslib odměny, poskytnutí věcné výhody nebo příslib takové výhody;

22. vyzývá členské státy, aby přijaly opatření k boji proti ekonomickým, sociálním a kulturním příčinám prostituce, aby se ženy v situaci spojené s chudobou, sociálním vyloučením, diskriminací a migrací nestaly obětí této formy vykořisťování;

23. vyzývá, aby byla přijata specifická opatření, která ženám živícím se prostitucí pomohou při jejich opětovném sociálním a profesním začlenění; požaduje, aby tyto programy pro ukončení prostituce byly realizovány v jednotlivých krocích, aby byly ženy podporovány na jejich osobní cestě a byl uznán jejich potenciál a aby tomu byly přizpůsobeny programy odborné přípravy a dalšího vzdělávání;

24. vyzývá ke komplexní psychologické, lékařské a socioekonomické podpoře obětí a přeživších;

°

° °

25. pověřuje svoji předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Diskuse na téma prostituce a její regulace v současné době probíhá v mnoha členských státech i po celém světě. Právní předpisy se v jednotlivých členských státech liší, což vede pro osoby živící se prostitucí k různým skutečnostem a má to na ně různé dopady. Takové okolnosti jsou pro ně zklamáním a neumožňují spravedlivé zohlednění jejich individuální situace.

Téma, které se v zásadě přímo dotýká jen několika málo lidí ve společnosti, je diskutováno emotivně, někdy až neústupně. Vzhledem k tomu, že prostituce, její využívání a obchodování s lidmi za účelem pohlavního vykořisťování jsou stále častějším, genderově specifickým a celosvětovým jevem, který má dopad na nejvíce diskriminované členy naší společnosti, musíme zajistit, aby práva žen byla ústředním prvkem této diskuse. Dále musíme uznat, že prostituci provozují nejzranitelnější ženy a dívky ve společnosti – a to na celém světě. Také víme, že nejvíce marginalizované osoby se v této situaci neocitají na základě skutečně svobodného rozhodnutí, ale často kvůli trpkému nedostatku jiných možností v kapitalistické a patriarchální společnosti. Zdánlivá normalizace prostituce, k níž dochází v mnoha členských státech, zastírá realitu nátlaku, manipulace, násilí a vykořisťování. Skrývá skutečnost, že nedostatek jazykových znalostí, nejistá situace, chudoba a sociální vyloučení jsou využívány k tomu, aby se ženy začaly živit prostitucí, a muži tak měli přístup k ženským tělům. Nová studie, v rámci níž byli dotazováni klienti prostitutek v Německu, zjistila, že většina kupců sexuálních služeb ví, že ženy živící se prostitucí tak nečiní na základě svobodného rozhodnutí a ve své situaci nesetrvávají dobrovolně. Navíc se ukazuje, že to akceptují, raději nad jejich situací přivírají oči nebo jim to dokonce dává dodatečný pocit moci.

Prostituce je formou násilí a příčinou i důsledkem genderové nerovnosti. Genderově specifická povaha prostituce odráží převládající mocenské vztahy v naší společnosti. Prostituce kopíruje a udržuje stereotypy o ženách a mužích. To jednoznačně zahrnuje názor, že těla žen a dívek musí být na prodej, aby byla uspokojena mužská poptávka po sexuálních službách, a názor, že muži musí a mají právo prožívat svou sexualitu s jinou osobou. To má také jasný dopad na genderovou rovnost a na další uplatňování práv žen.

Prostituce má rovněž přeshraniční dopady na ženy, jejich práva a genderovou rovnost, a proto je třeba ji řešit na evropské úrovni společně, aby se zajistilo, že ženy budou všude požívat stejných práv a ochrany. Zjištěné údaje nám totiž ukazují, že ženy živící se prostitucí jsou stále více vystaveny násilí a vykořisťování. Jejich zdravotní stav je ve srovnání s ostatním obyvatelstvem obzvláště choulostivý. K tomu přispívá i jejich stigmatizace, která přetrvává bez ohledu na to, zda je prostituce legalizována, či nikoli. K odstraňování stigmat dochází pouze na straně nákupu a také u profitování z prostituce jiné osoby. Osoby živící se prostitucí jsou však i nadále marginalizovány a stigmatizovány. Kromě toho je omezován jejich přístup k základním právům.

Existuje také řada vazeb mezi prostitucí a organizovanou trestnou činností, jako je obchodování s lidmi, obchodování s drogami atd. Je známo, že v zemích s dekriminalizovaným kuplířstvím a kupováním sexuálních služeb a související právní infrastrukturou je obchodování se zranitelnými ženami a nezletilými za účelem pohlavního vykořisťování usnadněno a podporováno.

Potřebujeme celoevropský přístup, aby se poptávka po prostituci a trh s ní jednoduše

nepřesunuly do dalšího členského státu a aby bylo možné zajistit práva žen v přeshraničním kontextu a chránit všechny ženy před vykořisťováním.

Kriminalizace osob živících se prostitucí nemůže být řešením. Důsledkem je pouze nedostatečná právní jistota, neustálá hrozba policejní a soudní perzekuce, stále větší zranitelnost a stigmatizace a negativní dopady na zdraví a bezpečnost, jakož i z toho vyplývající potíže při kontaktování podpůrných služeb a nedostatečný přístup osob živících se prostitucí k základním právům. Je proto nejvyšší čas, aby členské státy přijaly opatření v oblasti prevence a dekriminalizace osob živících se prostitucí a zároveň podpořily programy pro ukončení prostituce a opětovné začlenění do společnosti, destigmatizaci a omezení stereotypů a nevyhýbaly se trestání klientů. Jelikož nakonec je to právě jejich poptávka, která je základem vykořisťování, k němuž dochází při prostituci. Poptávka činí obchod se ženami atraktivním. Poptávka využívá zranitelnost a nedostatek jiných možností. A poptávka legitimizuje systém nerovnosti a vykořisťování, jehož hlavními oběťmi jsou ženy a děti.

Feminismus je bojem proti systému, proti patriarchátu. Tento boj vždy vyvolával protesty. Skutečnost, že v případě legalizace kuplířství a nákupu sexuálních služeb k žádným takovým protestům nedochází, by měla vést k zamyšlení.